

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ενότητα: Η Ασσυριακή (Νεστοριανική) Εκκλησία Β – Κεντρική Ασία και Μέση Ανατολή στη νεώτερη περίοδο

Δημήτριος Ν. Μόσχος

Τμήμα Θεολογίας

Περιεχόμενα

1. Σκοποί ενότητας	3
2. Περιεχόμενα ενότητας.....	3
2.1.1 Έποχή Μογγόλων 1258-1405.....	3
2.1.2 Όθωμανική περίοδος 1405-1914.....	4
2.1.3 1914-νεώτεροι χρόνοι	4

1. Σκοποί ενότητας

- Η πληροφόρηση για τα βασικά γεωγραφικά και ιστορικά δεδομένα της Ασσυριακής (Νεστοριανικής Εκκλησίας) μετά την Αραβοκρατία
- Η γνώση τόπων και στοιχείων για την χριστιανική παρουσία των Νεστοριανών στην Κεντρική Ασία

2. Περιεχόμενα ενότητας

Εικόνα 1: Νεστοριανική σαρκοφάγος στο Olon Sume στην εσωτερική Μογγολία. Σε τουρκική γλώσσα και συριακή γραφή το όνομα του εκλιπόντος.

2.1.1 Έποχή Μογγόλων 1258-1405

Τά παραπάνω γεγονότα εξηγούν γιατί κατά την εισβολή των Μογγόλων τον 13^ο αιώνα στη Μέση Ανατολή οι Νεστοριανοί ευνοήθηκαν απ' αυτούς και μπόρεσαν να έκδηλωθούν δημοσίως. Πράγματι οι Μογγόλοι νίκησαν το παρακμασμένο χαλιφάτο που ταλανιζόταν από την όμηρεια στους μισθοφόρους του Τούρκους και κατελήφθη από τον Hulagu έγγονό του Τζέγκις Χάν το 1258. Παρά τις έκτεταμένες καταστροφές (καί τή συνακόλουθη σκληρή μοίρα των Χριστιανών) οι ίδιοι προστάτευσαν από πλευράς πολιτικής τους Χριστιανούς και πολλοί Ίλ-Χάν ήταν οι ίδιοι Χριστιανοί. Όταν όμως νίκησαν τους Μογγόλους, οι Μαμελοϋκοί το 1260, οι Χριστιανοί και πάλι διώχθηκαν.

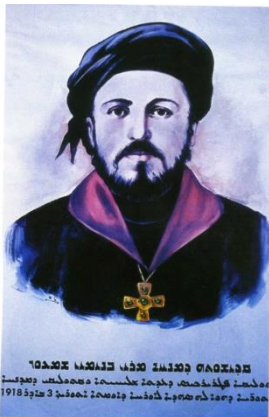
Τό 1271 ο Καθολικός των Νεστοριανών μετακινήθηκε προς τό Άζερμπαϊτζάν. Καθώς οι Μογγόλοι βρίσκονται σέ έπαφές μέ τή Ρώμη για τό ένδεχόμενο έκχριστιανισμού τους (πού τό βλέπουμε νά άποτυπώνεται στά πρακτικά τής Συνόδου τής Λυών τό 1274) εΐναι οι Νεστοριανοί, όπως ο Rabban Sauma πού μεσολαβοϋν στή Ρώμη και τό Παρίσι τό 1287, ως γηγενείς Χριστιανοί. Όμως οι πάπες ένδιαφέρονται περισσότερο νά προωθήσουν τή δική τους ίεραποστολή μέσω των Φραγκισκανών και οι Νεστοριανοί άγνοοϋνται. Οι Μογγόλοι άρχισαν νά φλερτάρουν μέ τό Ίσλάμ καθώς ή Άκκρα πέρασε στά χέρια των Μουσουλμάνων τό 1291 και φαίνεται πλέον ότι ο Χριστιανισμός ως θρησκεία δέν άποτελεί είσιπήριο για τή στρατιωτική κυριαρχία. Μετά τό θάνατο του τελευταίου Χριστιανού Ίλ-Χάν Gaikhatu (1291-1295) ο ήγέτης τους Ghazan έδωσε τό 1295 τό σύνθημα για τόν μαζικό έξισλαμισμό. Ο Πατριάρχης αιχμαλωτίσθηκε και άφέθηκε έλεύθερος μετά από ύψηλά λύτρα, ναοί καταστράφηκαν κλπ. Οι Χριστιανοί παρά τίσ έπαφές μέ τόν πάπα και τίσ εκκλήσεις για βοήθεια τό 1304 δέν έλαβαν καμμία. Τό 1306 έχουμε έκτεταμένα πογκρόμ μέ τήν άνοχή του διαδόχου του Ghazan Uljaitu (1304-1316) και μετά τό 1368 δέν άκοϋμε τίποτε γι' αυτούς,

ένω ή λαίλαπα Ταμερλάνου τό 1394 κατέκαψε όλο τό Χριστιανισμό στό Μογγολικό κράτος. Ή Βαγδάτη έρημώθηκε, ή Νίσιβις καταστράφηκε καί οί Χριστιανοί πήραν τά βουνά. Στή Βαγδάτη καί τό Ίσπαχάν μαρτυροϋνται πυραμίδες άπό χιλιάδες κομμένα κεφάλια. Μέχρι τό θάνατό του τό 1405 έχουν εξαφανιστεί 9/10 καί άπέμειναν έλάχιστοι στήν παλιά κοιτίδα (Μεσοποταμία καί Τουρκεσταν) καί οί υπόλοιποι στήν Ίνδία.

2.1.2 Όθωμανική περίοδος 1405-1914

Τό Όθωμανικό κράτος κατέλαβε τήν περιοχή τής Μεσοποταμίας καί τό Κουρδιστάν, όπου περιήλθαν καί οί τελευταίοι νεστοριανικοί πληθυσμοί. Όργανώθηκαν σέ χωριστό μιλλέτ, όπως πάντα, αλλά εκεί ύπήρχε φεουδαρχία καί τοπικοί σείχες καί φύλαρχοι, πού άν ο πληθυσμός ήταν χριστιανικός είχε μιά αύτοτέλεια. Ή έδρα του Πατριάρχη άπό τή Βαγδάτη πού είχε μεταφερθεί στους άραβικούς χρόνους μετατοπίστηκε στό Ashnu του Άζερμπαϊτζάν τον 13^ο αϊ. (επί Denhâ Α΄ 1265-1281) καί κατόπιν σέ άλλες περιοχές του Άζερμπαϊτζάν, στά Άρβηλα, Μοσούλη, Gezira, καί τελικά στό Gudshanis του Κουρδιστάν. Όμως, έπήλθαν έριδες όταν κάποιοι έπίσκοποι προσέβαλαν τή συνήθεια νά λειτουργεί τό πατριαρχικό άξίωμα κληρονομικά ως άντικανονική. Άποτέλεσμα ήταν νά εκλεγοϋν δύο πατριάρχες, εκ των οποίων ο ένας αναζήτησε νομιμοποίηση άπό τή Ρώμη κι έτσι δημιουργήθηκε τό οϋνικό Πατριαρχείο των Χαλδαίων τό 1552. Μέχρι το 1830 μετά από αλληπάλληλους αγώνες κατά μεγάλο μέρος υποτάχθηκαν στον Πάπα Ρώμης και κατόπιν αντιστράφηκαν οί όροι καί ο Πατριάρχης των Χαλδαίων άυτονομήθηκε καί επέστρεψε στον Νεστοριανισμό, ένω ο άλλος έγινε Οϋνίτης.

2.1.3 1914-νεώτεροι χρόνοι

Εικόνα 2: Mar-Beniamin-Simon ΙΘ΄

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έλπισαν οί Άσσύριοι ότι θά έμπαιναν κάτω από τήν προστασία τής Ρωσίας, αλλά ή Όκτωβριανή Έπανάσταση τό άπέτρεψε αυτό. Οί Κοϋρδοι κατάφεραν νά δολοφονήσουν τον Πατριάρχη Mar-Beniamin-Simon ΙΘ΄ τό 1918 (φωτό) καί πολεμώντας οί Άσσύριοι κατάφεραν νά βροϋν διέξοδο μέχρι τή βρετανική ζώνη (νότια), περί τίς 60 χιλ. άτομα, όπου, όμως στήν πορεία έξοντώθηκαν σχεδόν οί μισοί. Έσωτερικές διχόνειες καί διαρκής έχθρότητα των Άράβων, άνάγκασαν τελικά τον Πατριάρχη νά φύγει καί μέσω Κύπρου τό 1933 νά εγκατασταθεί στό Σάν Φρανσίσκο των

ΗΠΑ. Σήμερα είναι περί τίς 150 χιλιάδες παγκοσμίως.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- eclass.uoa.gr/courses/THEOL120

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Δημήτριος Μόσχος, 2015. «Ιστορία Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών. Η Ασσυριακή (Νεστοριανική) Εκκλησία Β – Κεντρική Ασία και Μέση Ανατολή στη νεώτερη περίοδο». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: opencourses.uoa.gr/courses/THEOL1/.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Εικόνες 1,2: Copyrighted, Πηγή: Christoph Baumer, The church of the east: an illustrated history of Assyrian Christianity London; New York: I. B. Tauris 2006.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

